

DİYARAKIR DIŞ TİCARETİ 2014

Nisan 2015
Hikmet DENİZ

İçindekiler

1. İhracat.....	2
1.1. İhracat Yapılan Ülkeler	3
1.2. Diyarbakır'ın En Büyük İhracat Partneri: Irak.....	5
1.3. İhracat Ürünleri	6
2. İthalat.....	8
2.1. İthalat Yapılan Ülkeler	9
2.2. İthalat Ürünleri	10
3. Genel Değerlendirme	11

Tablolar Listesi

Tablo 1: Yıllar İtibariyle Dış Ticaret.....	3
Tablo 2: Seçilmiş İhracat Göstergeleri	3
Tablo 3: En Fazla İhracat Yapılan Ülke Sıralaması	4
Tablo 4: Yıllar İtibariyle Irak İhracatı	6
Tablo 5: En Fazla İhracat Yapılan 15 Ürün.....	7
Tablo 6: Ülkeden Aldığı Paya Göre İhracatta Öne Çıkan Ürünler.....	8
Tablo 7: Seçilmiş İthalat Göstergeleri.....	9
Tablo 8: En fazla İthalat Yapılan Ülke Sıralaması.....	10
Tablo 9: En Fazla İthalat Yapılan 10 Ürün	10

Şekiller Listesi

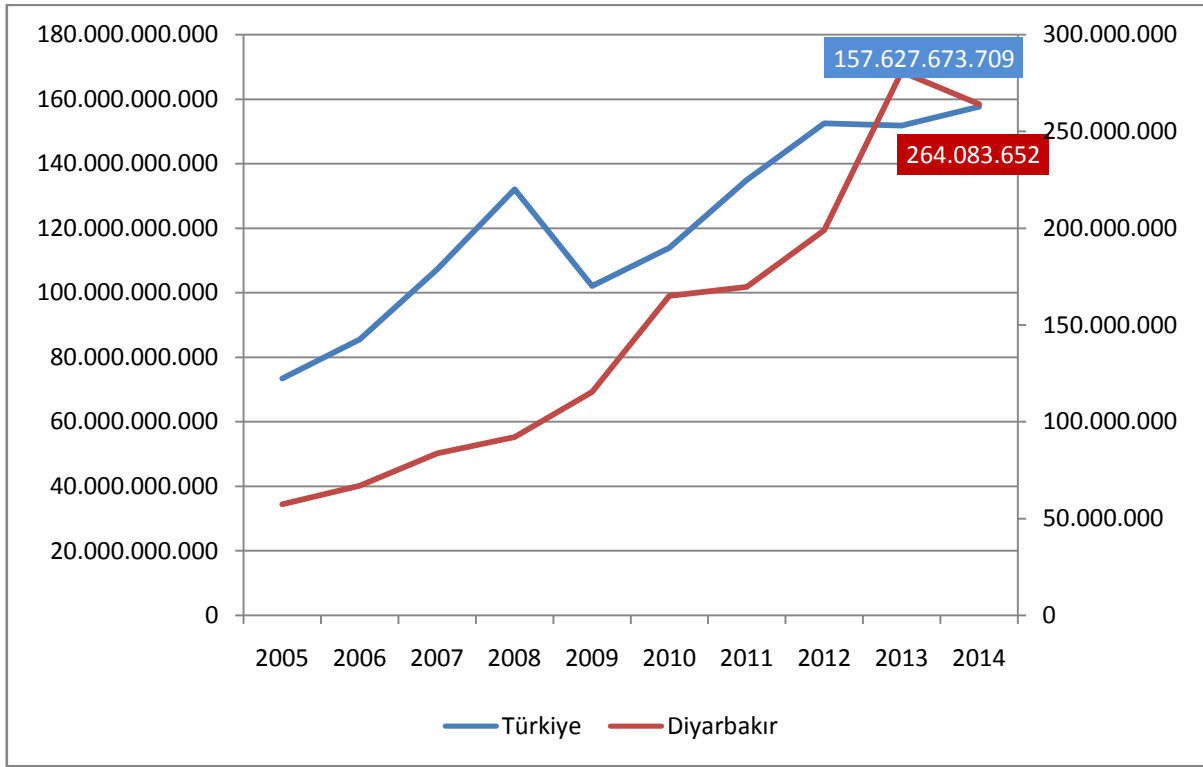
Şekil 1: Yıllara Göre İhracat, Dolar	2
Şekil 2: Ülkelere Göre Türkiye İhracatı	4
Şekil 3: Ülkelere Göre Diyarbakır İhracatı, Dolar	5
Şekil 4: Yıllara Göre İthalat	9

Diyarbakır Dış Ticareti 2014

1. İhracat

2014 yılı Türkiye ihracatı önceki yıla göre yaklaşık % 4'lük artış ile 151,8 milyar dolardan 157,6 milyar dolara çıkmıştır. Son 10 yılın ihracat rakamlarına bakıldığında, Türkiye ihracatı global ekonomik krizin yaşandığı 2009 yılı hariç genelde artış eğiliminde olmuştur. Diyarbakır ihracatı da son 10 yıl içinde Irak'ta ve yakın bölgede siyasi sorunların yaşandığı 2014 yılı hariç genellikle artış eğilimindedir. Türkiye ihracatı 2005-2014 yılları arasında yıllık ortalama % 10 oranında büyürken, Diyarbakır ihracatı yıllık ortalama % 19 oranında büyüme göstermiştir.

Şekil 1: Yıllara Göre İhracat, Dolar

Kaynak: TÜİK, 2015.

2005 yılında 57 milyon dolar olan il ihracatı, 10 yıllık dönemde 4,5 kattan fazla artmıştır. 2013 yılında 281 milyon dolar olan il ihracatı, 2014¹ yılında civar ülkelerde yaşanan siyasi istikrarsızlık nedeniyle % 6 oranında azalarak 264 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

Dış ticaret dengesi Türkiye'de negatifken, Diyarbakır ilinde pozitif değerde kalmakta ve yıllar itibariyle pozitif yönde artmaktadır. Aşağıdaki tabloda görüldüğü gibi, 2014 yılında Türkiye'de yaklaşık 84,5 milyar dolar dış ticaret açığı varken, Diyarbakır ili, yaklaşık 209 milyon dolar dış ticaret fazlası vermiştir.

¹ Bu rapor kapsamında kullanılan veriler TÜİK'ten alınmış olup 2014 yılı verileri geçicidir.

Tablo 1: Yıllar İtibariyle Dış Ticaret

Diyarbakır						Türkiye				
Yıllar	İhracat (Bin Dolar)	Artış Oranı (%)	İthalat (Bin Dolar)	Artış Oranı (%)	Dış Ticaret Dengesi	İhracat (Bin Dolar)	Artış Oranı (%)	İthalat (Bin Dolar)	Artış Oranı (%)	Dış Ticaret Dengesi
2005	57.349		16.347		41.002	73.476.408		116.774.151		-43.297.743
2006	66.877	16,6	18.312	12,0	48.565	85.534.676	16,4	139.576.174	19,5	-54.041.499
2007	83.699	25,2	36.035	96,8	47.665	107.271.750	25,4	170.062.715	21,8	-62.790.965
2008	92.091	10,0	32.689	-9,3	59.402	132.027.196	23,1	201.963.574	18,8	-69.936.378
2009	115.388	25,3	23.810	-27,2	91.578	102.142.613	-22,6	140.928.421	-30,2	-38.785.809
2010	165.055	43,0	39.610	66,4	125.445	113.883.219	11,5	185.544.332	31,7	-71.661.113
2011	169.672	2,8	62.816	58,6	106.856	134.906.869	18,5	240.841.676	29,8	-105.934.807
2012	198.959	17,3	69.057	9,9	129.902	152.461.737	13,0	236.545.141	-1,8	-84.083.404
2013	280.808	41,1	116.223	68,3	164.584	151.802.637	-0,4	251.661.250	6,4	-99.858.613
2014	264.084	-6,0	55.448	-52,3	208.636	157.627.674	3,8	242.182.568	-3,8	-84.554.894

Kaynak: TÜİK, 2015.

Diyarbakır ihracatı, son yıllarda ülke ortalamasının üstünde bir artış göstermiş olsa da Türkiye toplam ihracatı içinde aldığı pay oldukça düşük olup 2014 yılında yaklaşık % 0,2 olarak gerçekleşmiştir. Kişi başına ihracat miktarı da Türkiye'de 2.030 dolar iken Diyarbakır'da yaklaşık 13 kat daha düşük olarak 162 dolar olarak gerçekleşmiştir. İhracat il sıralamasında Diyarbakır, 81 il arasında 37'nci sırada yer almaktadır. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde bulunan ve Diyarbakır ile benzer sosyo-kültürel ve coğrafi özelliklere sahip Gaziantep ili, 2014 yılında yaklaşık 6,7 milyar dolar ihracatı ile Diyarbakır'dan 25 kat daha fazla ihracat yapmıştır.

Tablo 2: Seçilmiş İhracat Göstergeleri

	Diyarbakır	Türkiye
Kişi Başı İhracat (Dolar)	162	2.030
İhracat İl Sıralaması	37	-
İhracat Yapılan Ülke Sayısı	86	220
Türkiye İhracatı İçindeki Payı (%)	0,2	-

Kaynak: TÜİK, 2015.

1.1. İhracat Yapılan Ülkeler

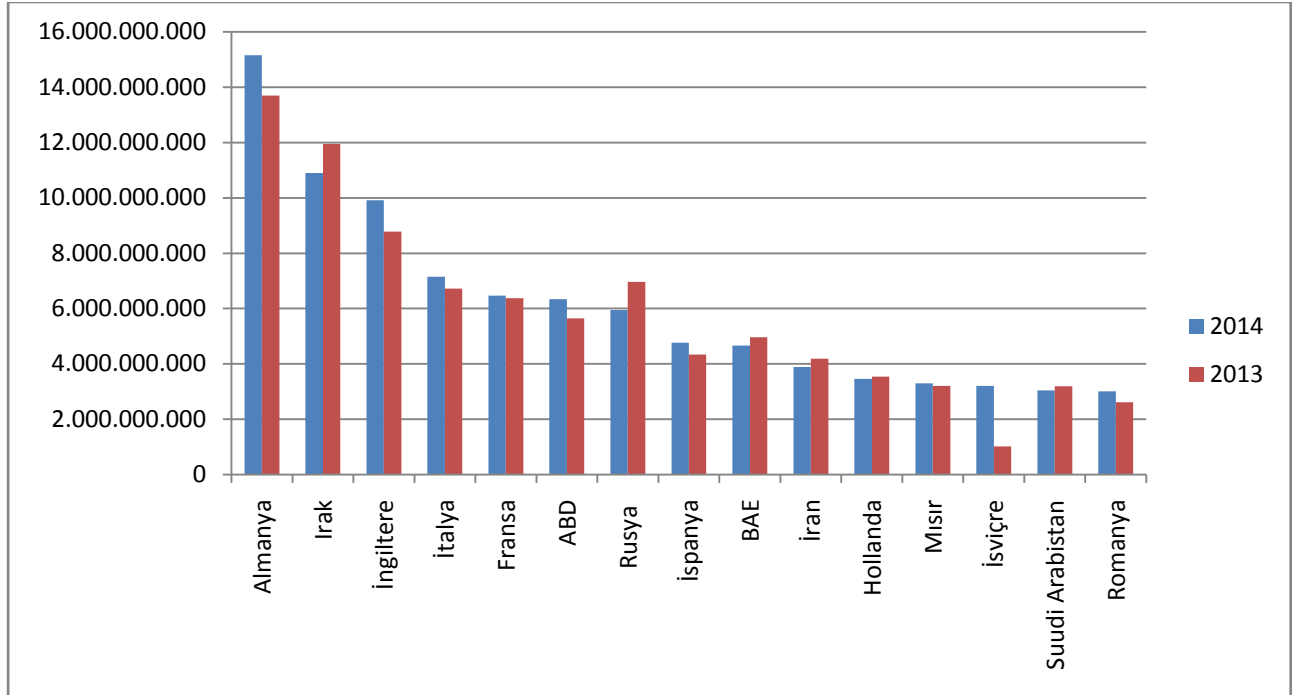
Türkiye ihracatının ülkelere göre dağılımına bakıldığında, aşağıdaki tablo ve grafikte görüldüğü gibi Almanya % 9,6 pay ile birinci sıradadır. Daha sonra Irak ve İngiltere gelmekte olup sırasıyla % 6,9 ve % 6,3'lük paylara sahiptir.

Tablo 3: En Fazla İhracat Yapılan Ülke Sıralaması

Diyarbakır				Türkiye			
Sıra	Ülke	İhracat	%	Sıra	Ülke	İhracat	%
		(Dolar)				(Dolar)	
1	İrak	126.307.065	47,8	1	Almanya	15.156.028.213	9,6
2	Çin	90.302.436	34,2	2	İrak	10.896.202.645	6,9
3	Suudi Arabistan	14.439.084	5,5	3	İngiltere	9.914.028.188	6,3
4	Libya	4.498.416	1,7	4	İtalya	7.144.642.175	4,5
5	Suriye	3.608.901	1,4	5	Fransa	6.466.707.833	4,1
6	İran	3.251.723	1,2	6	ABD	6.345.063.908	4,0
7	Tayvan	2.247.698	0,9	7	Rusya Federasyonu	5.945.712.565	3,8
8	Romanya	1.755.044	0,7	8	İspanya	4.763.139.962	3,0
9	Kazakistan	1.715.780	0,6	9	BAE	4.662.880.768	3,0
10	ABD	1.572.626	0,6	10	İran	3.888.292.120	2,5
İlk 10 Ülke Toplamı		249.698.773	94,6	İlk 10 Ülke Toplamı		75.182.698.377	47,7
Diğer		14.384.879	5,4	Diğer		82.444.975.332	52,3
Genel Toplam		264.083.652	100	Genel Toplam		157.627.673.709	100

Kaynak: TÜİK, 2015.

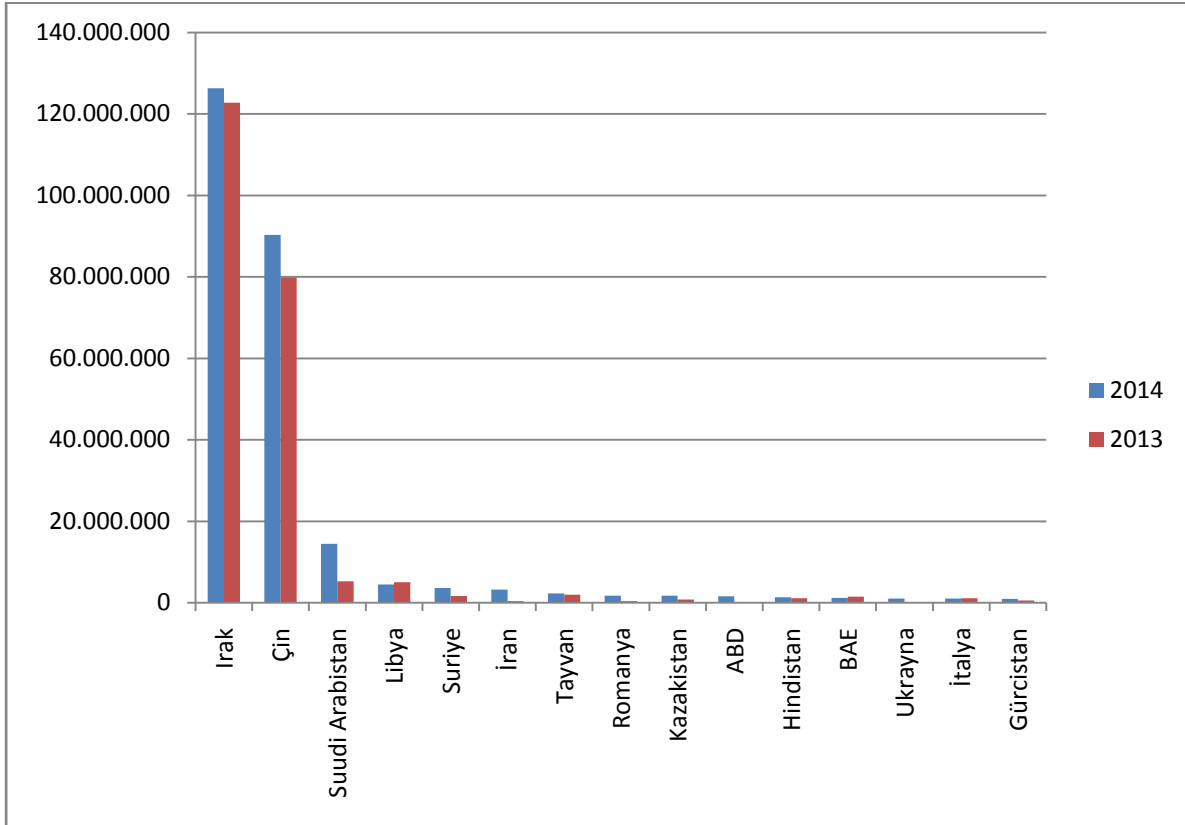
Şekil 2: Ünelere Göre Türkiye İhracatı

Kaynak: TÜİK, 2015.

Diyarbakır ihracatının ülkelere göre dağılımına bakıldığında, önceki yıla benzer şekilde 2014 yılında da Irak ve Çin'in açık bir şekilde öne çıktığı görülmektedir. Bu iki ülkeye yapılan ihracat miktarı, il toplam ihracatının % 82'sini oluşturmaktadır. 2014 yılında Irak, en fazla ihracat yapılan ülke olup Diyarbakır toplam ihracatında % 47,8'lik paya sahiptir. Çin % 34,2'lik pay ile ikinci sırada gelmektedir. Üçüncü sırada Suudi Arabistan gelmekte olup % 5,5 paya sahiptir. Sıralamadaki diğer ülkelerin her biri % 2'den daha düşük paylara sahiptirler. Bu durum; Diyarbakır ihracatında, ülke çeşitliliğinin az olduğunu, Diyarbakır ihracatı içinde payı fazla olan Irak, Çin gibi ülkelerle olan ticaretle olası bir daralmaya karşın, il ihracatının çok kırılgan bir yapıda olduğunu göstermektedir.

Şekil 3: Ünelere Göre Diyarbakır İhracatı, Dolar

Kaynak: TÜİK, 2015.

1.2. Diyarbakır'ın En Büyük İhracat Partneri: Irak

Irak, 10,9 milyar dolar ihracat ile Türkiye'nin Almanya'dan sonra en fazla ihracat yaptığı ülke konumundadır. Türkiye'nin Irak'a olan ihracatı yıllar itibariyle artmakta iken 2014 yılında yaşanan siyasal gelişmelerle beraber, ihracatta önceki yıla göre % 8'lik bir daralma olmuştur.

Fakat 2005-2014 yıllarını kapsayan 10 yıllık dönem baz alındığında Türkiye'nin Irak'a olan ihracatı yıllık ortalama % 17'lik büyüme oranı ile artmıştır. Aynı dönemde Diyarbakır'ın Irak'a olan ihracatı da Türkiye'ye paralel bir şekilde % 17 oranında büyümüştür. 2013 yılında yaklaşık 123 milyon dolar olan Diyarbakır'ın Irak ihracatı % 4 oranında artarak 2014 yılında yaklaşık 126 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. 2014 yılında Türkiye'nin Irak'a olan ihracatında önemli miktarda daralma olmasına rağmen Diyarbakır ihracatının büyümeye devam etmiş olması dikkat çekicidir. İhracattaki artış olumlu olmakla beraber ihracat miktarı; Diyarbakır'ın Irak'a olan yakın konumu, kültürel yakınlığı, kapasitesi ve potansiyeli göz önüne alındığında oldukça düşük kalmaktadır. Diyarbakır'ın Irak'a ihracat miktarı, Türkiye'nin Irak'a olan toplam ihracatının sadece % 1,2'sini oluşturmaktadır.

Aşağıdaki tabloda görüldüğü gibi aynı dönemde, Gaziantep ili Irak ihracatında, Türkiye ortalamasının biraz üzerinde (% 18) istikrarlı bir büyüme yakalamıştır. 2014 yılında önceki yıla göre % 6 daralma ile Irak'a olan ihracatı yaklaşık 2,3 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Gaziantep Türkiye'nin Irak'a olan toplam ihracatının yaklaşık % 21'ini tek başına gerçekleştirmiştir. Gaziantep ili, 2014 yılında Diyarbakır'dan yaklaşık 18 kat daha fazla miktarda Irak'a ihracat yapmıştır.

Tablo 4: Yıllar İtibarıyla Irak İhracatı

Yıl	Diyarbakır		Gaziantep		TR	
	İhracat (Bin Dolar)	Artış Oranı (%)	İhracat (Bin Dolar)	Artış Oranı (%)	İhracat (Bin Dolar)	Artış Oranı (%)
2005	31.548		498.593		2.750.080	
2006	26.532	-16	449.791	-10	2.589.352	-6
2007	34.568	30	549.288	22	2.844.767	10
2008	40.501	17	951.281	73	3.916.685	38
2009	59.628	47	1.002.575	5	5.123.406	31
2010	78.694	32	1.206.195	20	6.036.362	18
2011	91.286	16	1.773.074	47	8.310.130	38
2012	107.225	17	2.271.749	28	10.822.144	30
2013	122.815	15	2.422.583	7	11.948.905	10
2014	126.307	3	2.281.924	-6	10.896.203	-9

Kaynak: TÜİK, 2015.

1.3. İhracat Ürünleri

ISIC'in 4 basamaklı sınıflamasına göre, Diyarbakır'ın en fazla ihracat yaptığı ürünlere bakıldığında, sırasıyla; "kum, kil ve taşocakçılığı", "öğütülmüş tarım ürünleri", "demir cevheri" ve "taş"ın öne çıktığı görülmektedir.

Tablo 5: En Fazla İhracat Yapılan 15 Ürün

Diyarbakır			Türkiye		
ISIC Adı	İhracat (Bin Dolar)	%	ISIC Adı	İhracat (Bin Dolar)	%
Kum, kil ve taşocakçılığı	57.611	21,8	Giyim eşyası (kürk hariç)	13.542.866	8,6
Öğütülmüş tahıl ürünleri	46.057	17,4	Motorlu kara taşıtları ve motorları	12.897.942	8,2
Demir cevheri	35.732	13,5	Demir-çelik ana sanayi	10.791.754	6,8
Taş	20.510	7,8	Demir-çelik dışındaki ana metal sanayi	5.868.576	3,7
İzole edilmiş tel ve kablolar	8.301	3,1	Motorlu kara taşıtlarının motorlarıyla ilgili parça ve aksesuarları	5.867.422	3,7
Bitkisel ve hayvansal sıvı ve katı yağlar	8.041	3,0	Rafine edilmiş petrol ürünleri	5.698.802	3,6
Plastik ürünleri	8.015	3,0	Plastik ürünleri	4.993.908	3,2
Maden, taşocağı ve inşaat makineleri	5.363	2,0	Tekstil elyafından iplik ve dokunmuş tekstil	4.818.335	3,1
Demir-çelik dışındaki ana metal sanayi	4.850	1,8	Trikotaj (örme) ürünleri	4.668.818	3,0
Metal yapı malzemeleri	4.734	1,8	Başka yerde sınıflandırılmamış ev aletleri	4.624.911	2,9
Mobilya	4.678	1,8	Kuyumculuk ve ilgili maddeler	4.368.103	2,8
Elektrik motoru, jeneratör, transformatörler	4.641	1,8	Meyveler, sert kabuklular, içecek ve baharat bitkileri	3.547.925	2,2
Giyim eşyası (kürk hariç)	4.274	1,6	Başka yerde sınıflandırılmamış metal eşya	3.324.308	2,1
Büro, muhasebe ve bilgi işleme makinaları	3.390	1,3	İşlenmiş sebze ve meyveler	3.146.930	2,0
Rafine edilmiş petrol ürünleri	3.179	1,2	Giyim eşyası dışındaki hazır tekstil ürünleri	2.370.742	1,5
İlk 15 Ürün Toplamı	219.374	83,1	İlk 15 Ürün Toplamı	90.531.342	57,4
Genel Toplam	264.084	100	Genel Toplam	157.627.674	100

Kaynak: TÜİK, 2015.

TÜİK tarafından dış ticaret verileri, iller bazında en fazla 4 basamaklı ISIC Rev.3 sınıflamasına göre verildiğinden dolayı ürünlerin detayı görülememektedir. Fakat bu ürün grupları kendi içinde değerlendirildiğinde, Çin'e yapılan "*blok mermer*" ihracatı ve Irak'a yapılan "*un*" ihracatının alt ürün olarak öne çıktığı düşünülmektedir.

Türkiye geneline bakıldığında ise, 4 basamaklı ISIC sınıflamasına göre öne çıkan ilk 3 ürün sırasıyla; "*giyim eşyası*", "*motorlu kara taşıtları ve motorları*" ve "*demir-çelik ana sanayi*"dir.

Diyarbakır ihracatının Türkiye toplam ihracatı içindeki payı çok düşük olup yaklaşık binde 2 düzeyindedir. Fakat bazı ürünlerde genel eğilimden farklı olarak Diyarbakır, Türkiye

ihracatı içinde önemli paya sahiptir. Aşağıdaki tabloda Diyarbakır ihracatının ürün bazında Türkiye ihracatı içinde % 1'den fazla pay aldığı ürünler gösterilmiştir. Bu ürünler incelendiğinde daha çok hammaddeye dayalı ürünlerin ihracatının öne çıktığı görülmektedir. Özellikle "demir cevheri" sektöründe Diyarbakır'ın Türkiye ihracatının neredeyse yarısını tek başına gerçekleştirmiş olması dikkat çekicidir.

Tablo 6: Ülkeden Aldığı Paya Göre İhracatta Öne Çıkan Ürünler

ISIC	ISIC adı	Diyarbakır İhracatı (Dolar)	Türkiye İhracatı (Dolar)	Diyarbakır'ın TR ihracatı içindeki payı (%)
1310	Demir cevheri	35.731.921	80.371.501	44,5
1410	Kum, kil ve taşocakçılığı	57.610.523	1.095.801.897	5,3
1531	Öğütülmüş tahıl ürünleri	46.056.530	1.306.903.876	3,5
2696	Taş	20.509.433	1.127.751.548	1,8
3000	Büro, muhasebe ve bilgi işleme makineleri	3.390.252	189.341.322	1,8
2692	Ateşe dayanıklı seramik ürünleri	2.262.194	161.430.746	1,4
2695	Çimento ve alçı ile sertleştirilmiş maddeler	1.412.631	128.095.432	1,1

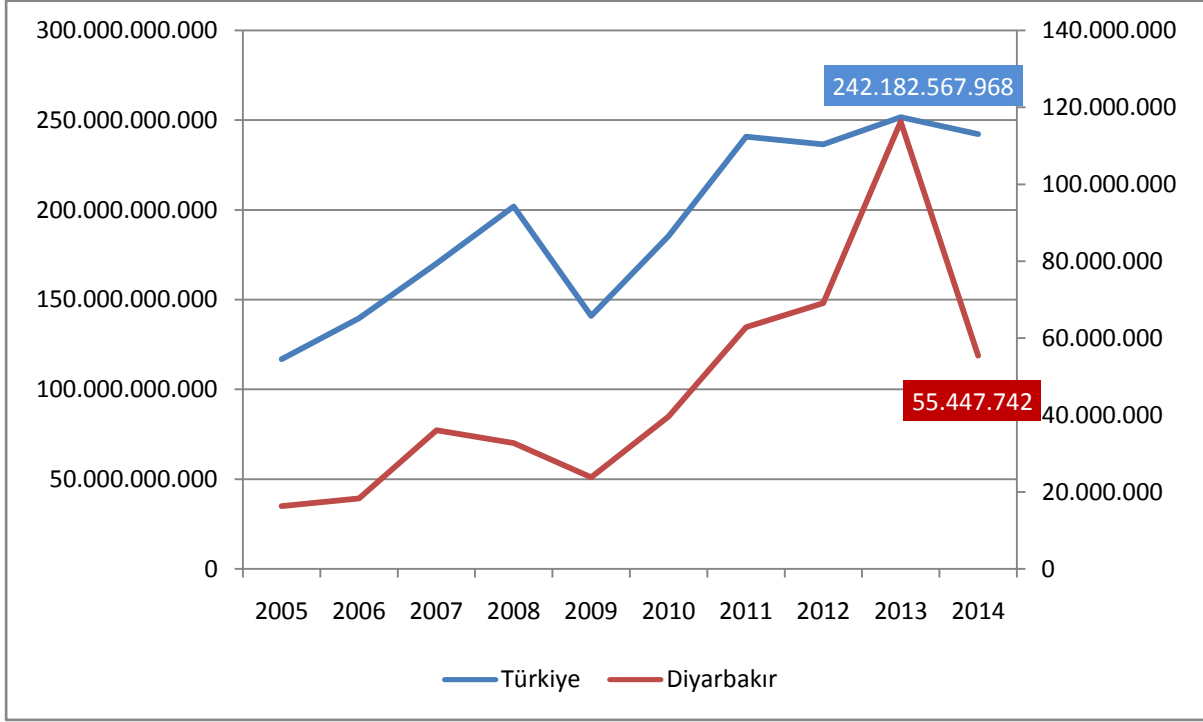
Kaynak: TÜİK, 2015.

2. İthalat

Türkiye 2014 yılı ithalatı önceki yıla göre % 3,7 azalarak 242,2 milyar dolar olarak gerçekleşmişken, Diyarbakır'ın 2014 yılı ithalatı önceki yıla göre yaklaşık % 52 azalarak 55,4 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

Türkiye'de yapılan ithalat miktarı ihracat miktarından fazla olup dış ticaret açığı oluşmaktadır. Diyarbakır'da ise tam tersi bir durum söz konusu olup dış ticaret dengesi pozitif yöndedir. Diyarbakır'ın dış ticaret fazlası yıllar itibariyle artmakta olup 2014 yılında önceki yıla göre % 27 oranında artmıştır.

Şekil 4: Yıllara Göre İthalat

Kaynak: TÜİK, 2015.

Kişi başına düşen ithalat rakamı, 2014 yılında Türkiye'de 3.118 dolar iken Diyarbakır'da 71 dolar olarak gerçekleşmiştir. Diyarbakır ili, ithalat miktarında il sıralamasında 38'inci sırada yer almaktadır.

Tablo 7: Seçilmiş İthalat Göstergeleri

	Diyarbakır	Türkiye
Kişi Başı İthalat (Dolar) (2014)	34	3.118
İthalat İl Sıralaması	47	-
İthalat Yapılan Ülke Sayısı	52	223
Türkiye İthalatı İçindeki Payı (%)	0,02	-

Kaynak: TÜİK, 2015.

2.1. İthalat Yapılan Ülkeler

Diyarbakır'ın en fazla ithalat yaptığı ülkelere bakıldığında, Türkiye genelinde olduğu gibi Rusya Federasyonu ve Çin'in önde olduğu görülmektedir.

Tablo 8: En fazla İthalat Yapılan Ülke Sıralaması

Diyarbakır				Türkiye			
Sıra	Ülke	İthalat (Bin Dolar)	%	Sıra	Ülke	İthalat (Bin Dolar)	%
1	Çin	17.322	18,3	1	Rusya Federasyonu	25.293.392	10,4
2	Rusya Federasyonu	16.863	14,6	2	Çin	24.918.238	10,3
3	Güney Kore	2.327	14,0	3	Almanya	22.369.253	9,2
4	Hindistan	2.134	8,7	4	Gizli Ülke	13.617.958	5,6
5	Malezya	1.752	8,3	5	ABD	12.727.481	5,3
6	İtalya	1.423	7,4	6	İtalya	12.055.916	5,0
7	ABD	1.342	5,4	7	İran	9.833.329	4,1
8	Endonezya	1.297	2,2	8	Fransa	8.122.565	3,4
9	Tayvan	1.263	1,9	9	Güney Kore	7.548.311	3,1
10	İspanya	1.162	1,8	10	Hindistan	6.898.554	2,8
İlk 10 Ülke Toplamı		46.884	84,6	İlk 10 Ülke Toplamı		143.384.996	59
Diğer		8.564	15,4	Diğer		98.838.963	41
Toplam		55.448	100,0	Toplam		242.223.959	100,0

Kaynak: TÜİK, 2015.

2.2. İthalat Ürünleri

Diyarbakır ithalatındaki ürünlere bakıldığında % 15,7'lik pay ile "*bitkisel ve hayvansal sıvı ve katı yağlar*" ilk sırada yer almaktadır. Daha sonra % 14,7'lik pay ve % 5,3'lük pay ile sırasıyla "*tahıl ve başka yerde sınıflandırılmamış bitkisel ürünler*" ve "*motorlu kara taşıtlarının motorlarıyla ilgili parça ve aksesuarları*" gelmektedir. Türkiye'de ise "*rafine edilmiş petrol ürünleri*" ve "*demir-çelik dışındaki ana metal sanayi*" ithalat ürünleri arasında ilk iki sırada gelmektedir.

Tablo 9: En Fazla İthalat Yapılan 10 Ürün

Diyarbakır			Türkiye		
ISIC Adı	İthalat (Bin Dolar)	%	ISIC Adı	İhracat (Bin Dolar)	%
Bitkisel ve hayvansal sıvı ve katı yağlar	8.701	15,7	Rafine edilmiş petrol ürünleri	18.705.019	7,7
Tahıl ve başka yerde sınıflandırılmamış bitkisel ürünler	8.154	14,7	Demir-çelik dışındaki ana metal sanayi	15.134.777	6,2

Diyarbakır			Türkiye		
ISIC Adı	İthalat (Bin Dolar)	%	ISIC Adı	İhracat (Bin Dolar)	%
Motorlu kara taşıtlarının motorlarıyla ilgili parça ve aksesuarları	2.926	5,3	Motorlu kara taşıtları ve motorları	12.418.403	5,1
Diğer özel amaçlı makineler	2.789	5,0	Sentetik kauçuk ve plastik hammaddeler	11.649.523	4,8
Taş	2.490	4,5	Demir-çelik ana sanayi	11.332.551	4,7
Elektrik motoru, jeneratör, transformatörler	2.074	3,7	Atık ve hurdalar	8.153.881	3,4
Demir-çelik dışındaki ana metal sanayi	1.765	3,2	Ana kimyasal maddeler (kimyasal gübre ve azotlu bileşikler hariç)	8.032.035	3,3
Akümülatör, pil ve batarya	1.644	3,0	Tahıl ve başka yerde sınıflandırılmamış bitkisel ürünler	7.198.958	3,0
Kimyasal gübre ve azotlu bileşikler	1.521	2,7	Radyo ve televizyon vericileri ile telefon, telgraf teçhizatı	5.779.995	2,4
Takım tezgahları	1.507	2,7	Motorlu kara taşıtlarının motorlarıyla ilgili parça ve aksesuarları	5.766.428	2,4
İlk 10 ürün toplamı	33.574	60,6	İlk 10 ürün toplamı	133.170.711	43
Diğer	21.874	39,4	Diğer	109.053.248	57
Genel Toplam	55.448	100,0	Genel Toplam	242.223.959	100,0

Kaynak: TÜİK, 2015.

3. Genel Değerlendirme

Diyarbakır ili, geçmişten bu yana bölgenin önemli bir ticaret merkezi konumunda olmuştur. Bölgede yaşanan güvenlik sorunları ve yaşanan göç ile beraber 90'lı yıllarda yeterince gelişemeyen il ekonomisi, son yıllarda yakalanan siyasal istikrar ve çözüm sürecinin etkisi ile tekrar artış trendine girmiştir. Buna paralel olarak, 2000'li yıllarda Diyarbakır'da başlayan dış ticaret, zamanla il ekonomisi içinde görünür olmaya başlamıştır.

Türkiye ihracatı, 2005-2014 yıllarını kapsayan son 10 yıllık dönemde yıllık ortalama % 10 oranında büyürken, Diyarbakır ihracatı yıllık ortalama % 19 oranında büyüme göstermiştir. 2005 yılında 57 milyon dolar olan il ihracatı, bu 10 yıllık dönemde 4,5 kattan fazla artarak, 2014 yılında 264 milyon dolara ulaşmıştır.

Son yıllarda ülke ortalamasının üzerinde yaşanan bu ihracat artışına rağmen, Diyarbakır'ın Türkiye toplam ihracatı içindeki payı sadece binde 2 düzeyindedir. Diyarbakır'ın kişi başına ihracat miktarı (162 dolar) da Türkiye ortalamasından (2.030 dolar)

yaklaşık 13 kat daha düşüktür. İhracat il sıralamasında Diyarbakır, 81 il arasında 37'nci sırada yer almaktadır.

Öte yandan, Diyarbakır ihracatının ülkelere göre dağılımına bakıldığında, ülke çeşitliliğinin az olduğu görülmektedir. Toplam ihracatın % 82'sini Irak ve Çin oluşturmaktadır. Bu durum; Diyarbakır ihracatı içinde payı fazla olan Irak, Çin gibi ülkelerle olan ticarete olası bir daralmaya karşın, il ihracatının çok kırılğan bir yapıda olduğunu göstermektedir.

Diyarbakır'ın mevcut ihracat düzeyi; ilin tarımsal potansiyeli ve doğal kaynakları, genç işgücü ve civar komşu ülkelerle olan kültürel yakınlığı dikkate alındığında, potansiyelinin oldukça altında kalmaktadır. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde bulunan ve Diyarbakır ile benzer sosyo-kültürel ve coğrafi özelliklere sahip Gaziantep ili, 2014 yılında yaklaşık 6,7 milyar dolar ihracatı ile Diyarbakır'dan 25 kat daha fazla ihracat yapmıştır.

Diyarbakır'ın da Gaziantep iline benzer bir şekilde bölgenin önemli bir üretim ve ihracat merkezi olma potansiyeli yüksektir. Özellikle 2012 yılında yürürlüğe giren yeni teşvik sistemi ile beraber Diyarbakır'da sanayi alanında yatırımlar hızla artmaktadır. Bölgenin önemli bir tarım ve ticaret merkezi olan Diyarbakır'da, yavaş yavaş sanayi üretimi artmakta ve sanayi kültürü oluşmaktadır.

Globalleşen dünyada artık üretim, ihracat ile desteklenmek zorundadır. 2023 ihracat hedefleri doğrultusunda Diyarbakır'ın da potansiyeline paralel olarak konumlanması için, ihracat hızını ülke ortalamasından çok daha fazla artırması gerekmektedir. Firmaların ihracat odaklı üretim modeline geçmeleri, üretim süreçlerinde ihracat kalitesini yakalamaları, ihracat departmanlarını güçlendirerek dış ticaret pazarlama kapasitelerini artırmaları ve mevcut pazarların yanı sıra yeni pazarlar bulmaları gerekmektedir. Bölgedeki kurum ve kuruluşların da bu ihracat vizyonu ile firmaların ihracat kapasitelerinin artırılmasına yönelik, eşgüdümlü olarak faaliyetlerini artırması, dış ticareti kolaylaştırıcı rol üstlenmeleri gerekmektedir.